

Félag bókhaldsstofa

Alþingi
Erindi nr. P 136/1200
komudagur 11.3.2009

Umsögn Félags bókhaldsstofa vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um bókhald, nr. 145/1994, með síðari breytingum (Þskj. 361 – 244. mál) og frumvarps til laga um breytingu á lögum nr. 3/2006, um ársreikninga, með síðari breytingum, og fleiri lögum varðandi endurskoðendur og skoðunarmenn (Þskj. 362 – 245. mál).

Stjórn Félags bókhaldsstofa hefur fjallað um ofangreind frumvörp og gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvörpin, sérstaklega það síðarnefnda:

Mjög skammur tími er gefinn til að meta áhrif þessara lagabreytinga á störf okkar í Félagi bókhaldsstofa en við lauslega yfirferð virðist áhrif þessarar lagasetningar geta orðið umtalsverð á okkar stétt og þá helst neikvæð að okkar mati. Því verður ekki mótmælt að orðið skoðunarmenn hefur vissulega verið ofnotað í lagasetningunni, þ.e. merking þess er misjöfn eftir lagabálki. Stétt okkar er, og hefur verið, að mörgu leyti í tilvistarkreppu. Við lítum á okkur sem fagmenn, uppgjörsaðila. Skoðunarmenn í t.a.m. félagasamtökum eða hjá opinberum stofnunum hafa allt öðru hlutverki að gegna en við. Félagsmenn okkar hafa aflað sér viðtækrar þekkingar í reikningsskilum, skattskilum og rekstrar- og skattaráðgjöf og ekki síst aflað sér reglulegra endurmenntunar á þessum sviðum. Með þessari lagabreytingu er staða okkar gerð mun óljósari en í núgildandi lögum.

Í dag hafa 356 einstaklingar löggildingu í endurskoðun. Þó flestir þeirra séu starfandi við fagið má ljóst vera að þeir geta seint annast reikningsskil allra þeirra félaga sem eru skilaskyld á landinu. Því hefur okkar stétt, einskona millistig bókara og endurskoðenda, gegnt mikilvægu hlutverki við að aðstoða lögaðila landsins að semja sín lögboðnu reikningsskil.

Verði frumvarpið óbreytt að lögum hafa umbjóðendur okkar ekki lengur þá vissu, sem þeir áður höfðu, að störf okkar skyldu vera sambærileg þeim sem gengur og gerist hjá endurskoðendum, þ.e. að vinna okkar væri lögð að jöfnu við störf endurskoðenda í þeim tilfellum sem lög um ársreikninga heimilar, þ.e. varðandi óendurskoðuð reikningsskil.

Í samræmi við núgildandi lög geta lesendur ársreikninga, sem ekki eru endurskoðaðir en eru áritaðir af skoðunarmanni, haft vissu fyrir því að sömu lagalegu hæfniskröfur eru gerðar til skoðunarmanna og endurskoðenda sem áritar óendurskoðuð reikningsskil. Þá tryggja núgildandi lög lesendum ársreikninga réttarstöðu gagnvart skoðunarmanni sannist á hann afgang. Núgildandi lög eru því, að okkar mati, í lagi, enda viljum við sömu hæfiskilyrði á okkur og endurskoðendur þegar kemur að áritun óendurskoðaðra reikninga. Við höfum miklar áhyggjur af því hver áhrif þessara breytinga verða hjá t.d. viðskiptabönkum og öðrum aðilum sem þurfa að nota ársreikninga viðskiptavina okkar.

Félag bókhaldsstofa

Núgildandi lög tryggja okkur tilverurétt sem áritarar reikningsskila sem og jafna stöðu gagnvart endurskoðendum þegar kemur að minni félögum, þ.e. þau félög sem eru undir tilgreindum stærðarmörkum skv. 98. gr. ásamt öðrum tilteknum skilyrðum sömu lagagreinar, sbr. 96. gr. Slík félög þurfa ekki endurskoðanda né endurskoðun en með því að fella skoðunarmenn úr lagabálknum má færa fyrir því góð rök að stofnendur einkahlutafélaga mistúlki eða mislíki boðað hlutverk skoðunarmanna og leiti því frekar til endurskoðenda sem er verulega íþyngjandi fyrir minni félög. Rétt er að leggja áherslu á það að lagasetningin boðar 98. gr. sem undanþáguákvæði og það verður ekkert sérstaklega auðskilið af lögunum að ekki þurfi að endurskoða minni félög. Nær væri, svo lausna sé leitað, að skipta lögunum um ársreikninga í tvennt, minni og stærri félög, óendurskoðuð og endurskoðuð félög eða sambærilegt. Með því mætti auk þess slaka á upplýsingakröfum laganna sem geta verið íþyngjandi fyrir minni félög. Þá er rétt að minna á aðgreiningu starfa sem hefur viðgengist um langt árabil víða í Evrópu, þ.e. lagskipt aðgreining bókara, reiknings- og skattskilamanna og endurskoðenda. Sjá nánar í itargögnum.

Þessi boðaða lagasetning gæti hamlað samkeppi á markaði með reikningsskil minni fyrirtækja sem undanþegin eru endurskoðunarskyldu skv. lögum um ársreikninga. Réttarstaða lesenda reikningsskila gagnvart áritun skoðunarmanna reikningsskila er sett í mikla óvissu með rýmkun óhæðis- og hæfiskilyrða sem boðuð eru með frumvarpinu. Við afþökkum með öllu lausnina undan ábyrgð, sem boðuð er með frumvarpi þessu.

Kröfur til þeirra sem gera ársreikninga félaga sem ekki eru endurskoðaðir eru rýmkaðar mikið og er þar m.a. hægt að benda á að:

- Nú megum við skulda umbjóðendum okkar og þeir mega gangast í ábyrgðir fyrir okkur. Þetta hlýtur að rýra þá eðlilegu kröfu sem lesendur reikningsskila hafa um óhæði þess sem áritar reikningsskilin. Í 9. gr. 1. nr. 18 frá 1997 var skerpt á mun fleiri hæðiskilyrðum sem eiga við um skoðunarmenn en munu falla út verði frumvarpið óbreytt að lögum.
- Ekki er gerð krafa um að við séum fjár okkar ráðandi.
- Verðum við vör við ólöglegt athæfi stjórnenda umbjóðenda okkar, þá þurfum við ekki að láta aðalfund vita af því, við bara ráðum því.
- Nú þurfa stjórnir og framkvæmdastjórar umbjóðenda okkar ekki lengur að verða við óskum okkar um upplýsingar og gögn.

Félag bókhaldsstofa

Í athugasemdum með frumvarpi þessu segir m.a.:

„Félög sem eru undir þeim mörkum skulu kjósa sér annaðhvort endurskoðanda, endurskoðunarfyritæki eða skoðunarmann. Skoðunarmaður er án endurskoðunarréttinda sem skal hafa samkvæmt ákvæðum laganna þá kunnáttu í bókhaldi og viðskiptaháttum sem með hliðsjón af starfsemi og stærð félagsins er talin nauðsynleg til rækslu starfans. Við setningu laganna 1994 var talið eðlilegt, þar sem um var að ræða opinbera birtingu ársreikninga til almennings, að ársreikningar væru sem kalla mætti uppáskrifaðir af þriðja aðila sem væri utanaðkomandi aðili. Endurskoðendur og skoðunarmenn eru því oftast nefndir saman í lagaákvæðunum þegar fjallað er um aðkomu þeirra að reikningsskilum félaga. Það má orða það svo að störf þeirra hafa verið gerð jafngild í núgildandi lögum varðandi vinnu þeirra við samningu ársreikninga minni félaga sem ekki eru skyld til að kjósa endurskoðanda. Með breytingu laga um endurskoðendur sem byggist á áttundu félagatilskipun Evrópuþingsins og ráðsins eru lagðar ríkari kröfur á endurskoðendur, menntun þeirra og ábyrgð og er því engan veginn hægt að leggja að jöfnu starf og stöðu endurskoðanda og skoðunarmanns. Þar af leiðandi verður að breyta núverandi lögum sem leggja störf þeirra að jöfnu.“

Því er mótmælt, með vísan í ofangreindan rökstuðning okkar, að stöðu og starfi endurskoðanda og skoðunarmanns sé ekki hægt að leggja að jöfnu þegar um óendurskoðuð reikningsskil er að ræða, sbr. næstu málsgrein.

Áritun endurskoðanda á slík reikningsskil er t.a.m. svohljóðandi (fengið frá einni af endurskoðunarstofunum):

„Við höfum aðstoðað við gerð ársreiknings fyrir fyrirtækið xxx ehf. vegna ársins 2008. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar.

Við höfum skipulagt og hagað vinnu okkar í samræmi við við alþjóðlegan staðal, ISRS 4410, um gerð óendurskoðaðra reikningsskila með það að markmiði að aðstoða xxx ehf. við að leggja fram ársreikning sem er í samræmi við lög og settar reikningsskilareglur á Íslandi. Ársreikningurinn er byggður á bókhaldi félagsins og öðrum upplýsingum stjórnenda félagsins.

Við höfum hvorki endurskoðað né kannað ársreikninginn og látum því ekki í ljós álit á honum.“

Ofangreind áritun er álitlaus og þar af leiðandi ber endurskoðandi ekki ábyrgð á þessum reikningsskilum að nokkru leyti, þ.m.t. áritun sinni. Hans vinna er fólgin í því að aðstoða viðskiptavin sinn við að leggja fram ársreikning félagsins. Það er sama vinna og skoðunarmenn inna af hendi, og gefa reyndar gjarnan álit á með áritun sinni. Miðað við þetta verður ekki séð að þörf sé á að aðgreina störf endurskoðanda og skoðunarmanna þegar um óendurskoðuð reikningsskil er að ræða.

Félag bókhaldsstofa

Lesendur reikningsskila eru þessir helstir: Lánardrottinnar, hluthafar, lánveitendur, stjórnendur, starfsmenn, viðskiptamenn, opinberar stofnanir, samkeppnisaðilar og mögulegir fjárfestar. Félagsmenn Félags bókhaldsstofa telja að verði frumvarpið að lögum munu lesendur reikningsskila ekki leggja að jöfnu áritun okkar og endurskoðanda á óendurskoðuð reikningsskil, enda verði hæfi- og óhæðiskilyrðin rýmkuð jafn mikið og boðað er. Rýmkun hæfisskilyrða og minnkun eftirlits vekur sérstaka athygli nú um stundir í ljósi atburða í fjármálum fyrirtækja og þjóðar. Þannig má vel færa fyrir því rök að aukinn kostnaður hljótist af lagasetningu þessari, enda líklegt að gæði reikningsskila minnki þegar kosning endurskoðanda og skoðunarmanna er orðin valkvæð og eftirlits- og hæfiskilyrði rýmkuð. Skattstofur og ársreikningaskrá þurfa þá að líkindum að kosta til aukið eftirlit með félögum sem ekki njóta aðstoðar fagmanna við gerð sinna reikningsskila.

Félagsmenn Félags bókhaldsstofa lýsa miklum áhyggjum af áhrifum þessarar lagasetningar á trúverðugleika okkar starfa. Verði frumvörpin að lögum þarf, að okkar mati, að hefja strax undirbúning að ferli sem getur leitt af sér viðurkenningu eða lögverndum starfsheitisins uppgjörsaðili, eða sambærilegt starfsheiti, til að fá skarpari skil milli fagmanna og minni spámanna. Í húfi er trúverðugleiki starfa margra einstaklinga sem við fagið starfa. Verði lesendum okkar reikningsskila ljóst að skyldur okkar hafa verið svo gott sem afnumdar, og þar með ábyrgðir okkar og hæfiskröfur, er hætt við að flótti viðskiptavina okkar verði staðreynd.

Þá má að lokum geta þess að endurskoðandi rukkar gjarnan um 18 þúsund krónur í tímagjald á meðan fagaðilar innan okkar félags rukka margir hverjir 30-40% af þeirri fjárhæð. Á tímum mikilla fjárhagsþrenginga hjá fyrirtækjum landsins getur það verið mikill ábyrgðarhluti að teyma þau til endurskoðanda, líkt og rök hafa verið færð fyrir. Er það þjóðhagslega hagkvæmt?

Við beinum því eindregnum tilmælum til Efnahags og skattanefndar Alþingis að afgreiðslu þessara laga verði frestað svo tími gefist til að meta betur áhrif þeirra, ekki síst hvaða áhrif þetta hefur á starfsemi/stöðu félaga sem ekki þurfa að láta endurskoða ársreikninga sína gagnvart lesendum ársreikninganna. Einnig teljum við afar brýnt að unnið verði að heildstæðri lagasamfelli sem tekur til þriggja lagskiptrar afmörkunar á bókhaldi, reiknings- og skattskilum og endurskoðun. Hafa ætti til þess samanburð við Þýskaland, Holland og fleiri Evrópulönd. Slík lagasamfella verður ekki dregin fram úr erminni eins og ekkert sé og því eru þær breytingar sem eru boðaðar í fyrirbyggjandi frumvörpum ekki tímabærar.

Stjórn Félags bókhaldsstofa

Magnús Eiríksson
Formaður

Félag bókhaldsstofa

Ítargögn:

Um Félag bókhaldsstofa:

Félag bókhaldsstofa

Félag bókhaldsstofa var stofnað í Reykjavík 5. janúar 1990. Helsti hvatamaður að stofnun félagsins var Fylkir Ágústsson frá Ísafirði. Félagið var ekki stofnað vegna lagaskipunar frá Alþingi eða vegna reglugerðarákvæða stjórnvalda, heldur er það vegna samfélagsvitundar þeirra sem að stofnun félagsins komu. Þeir sáu þörf á samtökum til að einstaklingar, fyrirtæki og stofnanir gætu fengið faglega þjónustu vegna reikningsskila og skattskila.

Tilgangur félagsins

Tilgangur frá upphafi hefur verið eins og segir í samþykktum félagsins:

- Að viðhalda og auka faglega þekkingu félagsmanna.
- Að vinna að samræmingu á vinnubrögðum félagsmanna m.a. með útgáfu leiðbeinandi reglna um bókhald, reikningsskil og skattskil.
- Að vinna að bættri þjónustu félagsmanna við viðskiptavinum sína, opinbera aðila og aðra er byggja á störfum þeirra.
- Að vinna að kynningu á starfssviði félagsmanna.
- Að vera í forsvari fyrir félagsmenn sem heild á opinberum vettvangi.
- Að vera vettvangur fyrir gagnkvæm kynni félagsmanna.
- Að vinna að því að almennt aðhald sé með starfsemi og framkvæmd starfa félagsmanna.

Félagsmenn

Félagsmenn eru nærri 70 talsins og hefur það verið svo flest ár frá stofnun félagsins. Hver félagsmaður rekur stofu með 1 til 20 manns í vinnu og því má ætla rúmlega 300 störf vera unnin á stofum félagsmanna.

Umsækjandi um félagsaðild verður að leggja fram umsögn meðmælenda með umsókninni og standast skoðun stjórnar félagsins. Ekki hafa allir umsækjendur fengið aðild að félaginu og einstaklingum hefur verið vikið úr félaginu vegna vinnubragða sem ekki sæma félagsmanni í Félags bókhaldsstofa.

Fagleg þekking

Til að ná því markmiði sínu að auka faglega þekkingu hefur félagið verið með 2 ráðstefnur á ári, stóra hausráðstefnu sem er 2 dagar og aðra á fyrstu þremur mánuðum ársins og er hún 1 til 2 dagar eftir því sem stjórn félagsins telur þörf á. Á þessum 18 árum sem félagið hefur starfað hafa um 3.500 manns setið ráðstefnur félagsins sem hafa verið haldnar á 63 dögum. Þessu til viðbótar hafa verið haldin sjálfstæð námskeið í tölvu- og samskiptatækni.

Félag bókhaldsstofa

Félagsmenn hafa undirgengist að stunda endurmenntun sem er mæld samkvæmt ákveðnu stigakerfi, þeir sem ekki uppfylla þetta ákvæði er vísað úr félaginu, þetta ákvæði er ekki skrautfjöldur, því hefur verið beitt oftar en einu sinni.

Traust og ábyrgð

Félagar í Félagi bókhaldsstofa hafa allt frá stofnun félagsins verið að byggja upp traust í störfum sínum. Traust við skattfyrvöld, við lánastofnanir, við stofnanir ríkisins og viðskiptavinum sína.

Til að auka öryggi viðskiptavina sinna þá lagði félagið í 3 ára harða vinnu við að fá starfsábyrgðartryggingu hjá tryggingafélögum. Félag bókhaldsstofa er fyrsta félag, og lengi vel það eina á Íslandi, til að afla félögum sínum starfsábyrgðartryggingar án lagaboðunar eða tilskipunar frá Alþingi.

Siðareglur

Félagið hefur setti sér samskipta- og siðareglur sem er sérstakur hluti samþykka félagsins. Í þessum reglum er mælt fyrir um hvernig félagsmenn skuli umgangast vinnu hvers annars, að samskipti og vinna fyrir viðskiptavinum skuli vera á grunni fagmennsku og síðast en ekki síst að öll vinna félagsmanna skuli vera samkvæmt lögum landsins.

Engin réttindi

Félagið og félagsmenn hafa ekki fengið nein réttindi af hálfu opinberra aðila, þó verður að geta þess að í samskiptum við skattfyrvöld hafa félagsmenn áunnið sér ákveðna gæðastöðu. Þau orð hafa komið frá einstökum skattstjórum að ef þessi hópur sem er í Félagi bókhaldsstofa væri ekki til staðar þá væru skattskil með mun erfiðari hætti og vinna á skattstofum meiri og erfiðari.

Frá stofnun félagsins hefur nokkrum sinnum verið leitast við að fá einhverskonar réttindi að undangenginni stöðutöku á þekkingu, en ekki gengið eftir. Félagið vildi koma að uppsetningu á námi Viðurkenndra bókara, en það var afþakkað af hálfu fjármálaráðuneytisins. Nokkrir félagsmenn fóru í þetta nám á fyrstu árum námsins og niðurstaðan var sú að þetta nám hentaði ekki þeim sem fást við reikningsskil og skattskil. Félagið óskaði eftir samstarfi við fjármálaráðuneytið við að skoða stöðu og umhverfi þeirra sem fást við bókhald og reikningsskil en því hafnaði ráðuneytið.

Félag bókhaldsstofa í samvinnu við Háskólann í Reykjavík setti upp námsefni, útvegaði kennara, setti upp dagsetta stundaskrá í námi sem væri fyrir þá sem vinna við reikningsskil og skattskil. Háskólinn blés námið af á síðustu metrunum og gaf ekki opinbera skýringu á því. Í samtölum manna kom fram að erfitt væri að setja svona nám fram ef ráðuneytið væri ekki samþykkt því eða bara hlutlaust.

Félag bókhaldsstofa

Félagið lagði í mikinn kostnað við að fá löggilta skjalþýðendur til að þýða reglur um sambærilega starfstéttir og Félag bókhaldsstofa í 4 Evrópulöndum, það er Þýskalandi, Englandi, Hollandi og Danmörku. Í þessum löndum eru skýr skil gerð milli fyrsta stigs sem er almennur bókari, næsta stig er aðili sem sér um reikningsskil og skattskil og þriðja stigið eru endurskoðendur sem sjá um endurskoðun eins og nafnið segir sjálf.

Þessar þýðingar hefur félagið af örlæti sínu gefið fjármálaráðuneytinu, en þar virðist lítið með svona nokkuð gert.

Fréttabréf félagsins

Félagið gaf út fyrsta fréttabréf sitt í febrúar 1990 og hafa þau verið gefin út að meðaltali 2 til 3 á ári og eru aðgengileg á heimasíðu félagsins <http://www.fbo.is>

Ennfremur rekur félagið heimasíðu sem er vinnuverkfæri þeirra sem vinna við bókhald og einnig sem upplýsingastaður um félagið.